

TDYU huzuridagi akademik litsey o'quvchisi

Rahmiddinov Shoxjaxon Feruz o'g'li.

Rahmiddinov Shokhjaxhon son of Feruz.

A student of the Academic Lyceum at the TSUL

Korrupsiya — jamiyat taraqqiyotiga tahdid.

Corruption is a threat to the development of society.

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada korrupsiya tushunchasi, uning huquqiy mazmuni hamda jamiyat taraqqiyotiga ko'rsatadigan salbiy ta'siri yoritib berilgan. Shuningdek, korrupsiyaning asosiy ko'rinishlari, kelib chiqish sabablari va unga qarshi kurashishning huquqiy mexanizmlari tahlil qilingan. Maqolada O'zbekiston Respublikasida korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar va ularning ahamiyati ko'rsatib o'tilgan. Tadqiqot natijalari korrupsiyaga murosasiz munosabatni shakllantirish hamda huquqiy ong va madaniyatni yuksaltirish zarurligini asoslab beradi.

Kalit so'zlar: Korrupsiya, huquqiy ong, O'zbekiston, pora, mansabdor shaxs, davlat organ, fuqaro.

ANNOTATION

This article discusses the concept of corruption, its legal content and its negative impact on the development of society. It also analyzes the main manifestations of corruption, its causes and legal mechanisms for combating it. The article shows the reforms being implemented in the field of combating corruption in the Republic of Uzbekistan and their significance. The results of the study justify the need to form an uncompromising attitude towards corruption and raise legal awareness and culture.

Keywords: Corruption, legal awareness, Uzbekistan, bribe, official, state body, citizen.

АННОТАЦИЯ

В данной статье рассматривается концепция коррупции, ее правовое содержание и негативное влияние на развитие общества. Также анализируются основные проявления коррупции, ее причины и правовые механизмы борьбы с ней. В статье показаны реформы,

проводимые в сфере борьбы с коррупцией в Республике Узбекистан, и их значение. Результаты исследования обосновывают необходимость формирования бескомпромиссного отношения к коррупции и повышения правовой осведомленности и культуры.

Ключевые слова: Коррупция, правовая осведомленность,

Узбекистан, взятка, чиновник, государственный орган, гражданин.

Korrupsiya — bu mansabdor shaxslarning o‘z xizmat mavqeidan shaxsiy manfaatlari yo‘lida noqonuniy foydalanishidir. O‘zbekiston Respublikasining “Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risida”gi Qonuniga ko‘ra, korrupsiya pora olish, pora berish, vakolatni suiiste‘mol qilish kabi harakatlarni o‘z ichiga oladi.

Korrupsiya bugungi kunda nafaqat alohida davlatlar, balki butun dunyo miqyosida jiddiy muammolardan biri hisoblanadi. U huquq ustuvorligi, adolat va tenglik tamoyillariga zid bo‘lib, jamiyatning iqtisodiy, siyosiy va ijtimoiy rivojiga katta zarar yetkazadi. Shu sababli korrupsiyaga qarshi kurash har bir huquqiy demokratik davlatning ustuvor vazifalaridan biri sanaladi.

Huquqiy nuqtai nazardan, korrupsiya jinoyat hisoblanadi va u uchun qonunchilikda qat‘iy javobgarlik belgilangan. Bu O‘zbekiston Respublikasining “Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risida qonunida” ham takidlab o‘tilgan

Korrupsiyaning jamiyatga salbiy ta‘siri.

–Korrupsiya jamiyat hayotining deyarli barcha sohalariga salbiy ta‘sir ko‘rsatadi. Jumladan:

–Iqtisodiy rivojlanishni sekinlashtiradi.

–Davlat organlariga bo‘lgan ishonchni kamaytiradi.

–Ijtimoiy adolatsizlikni kuchaytiradi.

–Qonun ustuvorligini zaiflashtiradi.

Natijada jamiyatda teng imkoniyatlar yo‘qolib, halol mehnat o‘z qadrini yo‘qota boshlaydi.

●2023-yilgi CPI shuni ko‘rsatadiki, Sharqiy Yevropa va Markaziy Osiyodagi aksariyat mamlakatlar korrupsiyaga qarshi kurashda yutuqlarga erisha olmasalar-da, so‘nggi 10 yil ichida beshta mamlakat CPI ko‘rsatkichlarini sezilarli darajada yaxshilagan. Bu shuni ko‘rsatadiki,

mintaqaning katta qismida duch kelinayotgan jiddiy qiyinchiliklarga qaramay, o'zgarishlar mumkin.

Qolganlari korrupsiyaga qarshi kurashda to'siqlarga uchradi, Bosniya va Gersegovina (CPI balli: 35), Turkiya (34) va Turkmaniston (18) bundan mustasno, ular pasaygan. Turkiya ham bu yil CPI bo'yicha eng past ballga erishdi, Serbiya (36), Rossiya (26) va Tojikiston (20).

- 2024-yilgi Korrupsiyani idrok etish indeksi (CPI) shuni ko'rsatadiki, korrupsiya dunyoning har bir qismida xavfli muammo hisoblanadi, ammo ko'plab mamlakatlarda yaxshi tomonga o'zgarishlar ro'y bermoqda.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, korrupsiya iqlim o'zgarishiga qarshi kurashga katta tahdid soladi. U chiqindilarni kamaytirish va global isishning muqarrar ta'siriga moslashishdagi yutuqlarga to'sqinlik qiladi. CPI butun dunyo bo'ylab 180 ta mamlakat va hududlarni davlat sektoridagi korrupsiya darajasi bo'yicha baholaydi. Natijalar 0 (yuqori darajada korrupsiyalashgan) dan 100 (juda toza) gacha bo'lgan shkala bo'yicha berilgan.

- 2012-yildan beri 32 ta mamlakat korrupsiya darajasini sezilarli darajada kamaytirgan bo'lsa-da, hali juda ko'p ish qilinishi kerak - 148 ta mamlakat shu davrda turg'unlikda qoldi yoki yomonlashdi. Global o'rtacha 43 ta ko'rsatkich ham yillar davomida o'zgarmadi, mamlakatlarning uchdan ikki qismidan ko'prog'i esa 50 balldan past ball to'pladi. Milliardlab odamlar korrupsiya hayotni barbod qiladigan va inson huquqlarini poymol qiladigan mamlakatlarda yashaydi.

- Dunyo bo'ylab 180 ta mamlakatni qamrab olgan Korrupsiyani idrok etish indeksi davlat sektoridagi korrupsiyaning yetakchi global ko'rsatkichidir.

- O'zbekiston bu yil 32 ball bilan reytingga ega, o'tgan yilga nisbatan -1 ball o'zgargan, ya'ni 180 ta mamlakat orasida 121-o'rinni egallagan.

- So'nggi 12 oy ichida pora bergan davlat xizmatidan foydalanuvchilar 13% tashkil etgan.

O'zbekistonda korrupsiyaga qarshi kurashish davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biridir. 2017-yilda qabul qilingan "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi Qonun korrupsiya bo'yicha munosabatlarni

tartibga soladi va huquqiy madaniyatni oshirishni belgilaydi. Bu borada maxsus qonunlar qabul qilingan, vakolatli organlar faoliyati yo‘lga qo‘yilgan va jamoatchilik nazorati kuchaytirilmoqda. Shuningdek, fuqarolarning huquqiy ongini oshirish korrupsiyaning oldini olishda muhim omil hisoblanadi.

Huquqiy ong va madaniyat o‘zi nima? Korrupsiyaga qarshi kurashishda muhim o‘rni qanday?

–Huquqiy ong — odamning huquqiy normalarni tushunishi, ularga hurmat bilan qarashi va qonuniy xatti-harakatlarni tanlashi demakdir.

–Huquqiy madaniyat — jamiyatda huquqiy normalarga bo‘lgan umumiy munosabat, qonun ustuvorligiga hurmat, huquqiy bilim va xulqning umumiy darajasi.

Korrupsiya bilan kurashishda huquqiy ong va madaniyat muhim rol o‘ynaydi, chunki.

- Agar fuqarolar huquqiy bilimga ega bo‘lsa, korrupsiya qoidalari va oqibatlarini yaxshi tushunsa → ularga qarshi murosasiz bo‘ladi.
- Huquqiy madaniyat yuqori jamiyatlarda korrupsiya qabul qilinmaydi, unga munosabat qat’iy bo‘ladi.
- Ta’lim tizimi orqali huquqiy ongni oshirish — korrupsiyaning oldini olishdagi strategik chora-tadbir sanaladi. Prezidentimiz tashabbusi bilan “Korrupsiyasiz soha” kabi loyihalar ta’lim va huquqiy bilimni keng targ‘ib qilishga yo‘naltirilgan.

●Xulosa

Xulosa qilib aytganda, korrupsiya jamiyat taraqqiyotiga jiddiy to‘siq bo‘luvchi xavfli illatdir. Unga qarshi kurashish faqatgina davlat organlarining emas, balki butun jamiyatning umumiy vazifasidir. Har bir fuqaro qonunga hurmat ruhida yashab, korrupsiyaga murosasiz munosabatda bo‘lishi lozim.

Foydanilgan adabiyotlar

- 1.International Transparency.
- 2.Old.gov.uz
- 3.O‘zbekiston Respublikasining “Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risida qonuni”
- 4.Normativ huquqiy hujjat.